

ГРИГОР ГАЧЕВ

ИЗВЪН КАРТИНАТА

Част 0 от „Резерватът“

chitanka.info

— Не ми харесва. Котката като че ли всеки момент е готова да се обърне и да одраска Нейно Височество.

Сират огледа внимателно картината. Може би малко виолетов отблъсък върху козината на животното? Не, няма нищо, което би могло да го обясни. Трябва да постави някъде яркожълт предмет. Ако драконът на гоблена вдясно издишва огън — не, не се връзва... А, ето по-добра идея.

Момчето избра най-разрошената четка, натопи я във вода и я приглади с ръба на дланта си. След това добави няколко внимателни мазки върху предната лапа на животното и духна лекичко, за да подсушши бързо гланицираната боя. Сега лапата изглеждаше като току-що измита.

— Така е по-добре — усмихна се старият художник. — Само да не навириш нос, ей! — След това внезапно мъкна и се ослуша. — Идва Негово Височество херцогът! Я да опитаме...

Той се протегна и постави картина на отвора към страничното помещение. След това леко я заметна с дрипавата завеса, за да не личи рамката. Едва се беше отдръпнал, и вратата на ателието се отвори.

— Привършихте ли портрета на принцесата? — Херцог Бако изгледа злобно двамата. Шарещият му поглед изведнъж спря върху картина.

— А, това вече е нахалство! Да държите Нейно Височество да ви позира чак досега! Мелиса, веднага ставай и тичай на обяд!... Чуваш ли какво ти казах? Веднага ставай... Ха!... Кой измисли тая проклета шега?!

— Аз съм виновен, Ваше Височество — пристъпи напред старецът. — Бях оставил картина да съхне...

Очите на херцога се присвиха като цепки.

— Подиграваш се с член на кралското семейство, а?! Бегом до палача да ти удари двадесет тояги на голо!... Не, не сега. Утре, след като поднесеш картина на краля. И имай само наглостта да забравиш!

— Слушам, Ваше Височество! — поклони се старият художник. Херцогът се завъртя и тресна на излизане вратата така, че цялото ателие потрепери.

— Довечера има бал, и Негово Височество ще се напие, както обикновено. На сутринта може би ще си спомня името и титлите си, но

не и наказанието ми — усмихна се старецът, докато с мъка изправяше болния си гръб след поклона. — Е, какво ще кажеш?

— Мисля, че вече е готово, учителю.

— О, не. Една картина никога не е готова докрай. Може да е достатъчно добра, за да бъде поднесена. Само че тази май още не е.

— А какво повече би могло да се направи? Ако се добави дори едно цвете във vazата, ще стане прекалено претрупана.

— Точно така, момчето ми. Няма нужда да добавяш на нея. Трябва да добавиш останалото извън нея. Схваща ли?

— Щъ... май не.

— Добре, внимавай сега. Къде стоеше дойката вчера?

— Тук вляво, от другата страна на масичката.

— И как ще я нарисуваш там?

— Няма как — картината не обхваща тази част от стаята... Не се сещам.

Майсторът се намръщи.

— С какво на картината ще подскажеш, че дойката стои извън нея, тук отляво?

— Хм... Може би ако Мелиса гледа натам?

— Нейно Височество, селянче такова! Нямаш капка уважение към дворцовите нрави... Твърде е грубо. Нещо по-деликатно? Например би ли хвърляла някаква сянка в обсега на картината?

— Не. Впрочем, май да. Светлината от крайното прозорче трябва да дава лека сянка върху покривката на масата. Лявото рамо и част от главата.

— Това вече е по-добре. Както знаеш, червените дрехи на кралското семейство хвърлят зелен оттенък, а зелените дрехи на слугите — червен оттенък...

Сират се зае с четките.

— Така?

— Преливането не е достатъчно плавно, но ще го оправиш после. И това, че роклята на дойката има падащи гънки и не е толкова пристегната в кръста — също. А сега ми кажи какво друго на картината ще е различно?

— Vazата с цветята. Кристалните повърхности ще отразяват зелената рокля.

— Точно така. Само внимавай коя точно как ще отразява, иначе всички ще си помислят, че там стои морско страшилище кракен.

Момчето прихна, бързо разбърка боите и се зае да нанася поправките.

— Друго, Сират?

— Не се сещам...

— Светлината, падаща върху дрехите на дойката, се отразява навсякъде. Включително към принцесата. Как ще пада и какъв оттенък ще има?

— Разбрах.

— И как ще е набран килимът?

— Ох, да. Щях да забравя.

— И още...

Сират трескаво смесваше боите по палитрата. Старият Хамонд му беше позволил да нарисува вместо него картина за краля, и той не биваше да го подведе.

Падна доста работа, но по залез слънце всичко беше както трябва. Старецът внимателно положи картината на големия статив в ъгъла.

— Надявам се да хареса на Техни Величества. Не е като най-доброто, което рисувам — очите му проблеснаха шеговито към момчето изпод побелелите вежди — но и така ще стане. Тепърва ти предстои да учиш още много. Лягай сега, преди да се е стъмнило.

Когато слънцето огря плочите на двора на замъка, двамата отнесоха картината в галерията. Наложи се да изчакат Негово Величество до ранния следобед — балът се беше отразил неблаготворно на съня му. Което всъщност и се очакваше.

Момчето вървеше покрай високата стена, изучавайки портретите на владетелите на кралството от самото му основаване, по един портрет на всяка двойка — крал и кралица, та до още празното място на сегашните. В самото начало, точно до входната врата, висеше портретът на Гарик I — родоначалника на династията. Платното беше силно напукано от старост, боите — избледнели. В ъгъла се виждаше мъничък подпис. Младият художник никога не беше виждал картината откачена, но Хамонд му беше разказал, че на гърба ѝ е залепена

грамотата, с която Гарик I е назначил автора за първи придворен художник на кралството. Оттогава бяха изтекли хилядолетия, но традицията се спазваше — при кралския двор винаги имаше художник.

Трудно беше да откъснеш поглед от картина. Лицето на краля излъчващо воля, смелост и благородство на бог. Легендите разказваха, че когато разгромил войските на варварите, той не само пуснал всички пленени врагове да си вървят у дома, но и наредил ранените измежду тях да бъдат лекувани наравно с ранените от собствената му армия. Че по време на Големия глад, последвал преселването на неговите поданици тук, той продал златната си корона и ограничил дворцовата прислука, семейството си и себе си на едно ядене дневно, за да има храна за простите хора. Историята на кралството започваше с девиза му: „Можеш да бъдеш истински крал само ако си слуга на народа си, можеш да повеляваш над живота на поданиците си само ако си готов да умреш за всеки един от тях“.

Момчето прилекна до картина и впери поглед някъде в пространството. В мечтите си той беше крал, равен по благородство на Гарик. Пред него преминаваха победени врагове, на които той подаряваше свободата и живота, бедстващи поданици, заради които той се лишаваше от последния си залък, битки, в които той повеждаше армията си пръв пред всички, пленени след бунт васали, на които връщаше след молбата за прошка и пост, и титла...

— Сират, бързо тук! Техни Величества идват! — изтръгна го от унеса гласът на учителя му.

Кралят не беше в настроение да се отдава на изкуството. Известен като познавач на хубавото вино, той сигурно смяташе да продължи да допълва познанията си и тази вечер. Кралицата обаче, макар и също в лошо настроение, беше напълно трезвена.

— Алгамена!

Дойката мигновено се появи на отворената врата на залата. Сигурно беше очаквала да я повикат.

— Това там ти ли си?

Алгамена проследи с пълно недоумение ръката на кралицата, която сочеше покрай картина.

— Не, Ваше Величество, ръбът на прозореца...

— Гъска! Гледай внимателно картина!

— Но това там не е... Ах, да! Наистина, като че ли съм аз! Колко интересно — не са ме нарисували, а пак...

— Млък! Червей такъв, как си си позволил такова нахалство?

Художникът наведе унило глава.

— Виновен съм, Ваше Величество. Нейно Височество принцесата много обича дойката си, и си помислих, че...

— Когато Нейно Височество стане Нейно Величество, тогава ще решава какво да се рисува и какво не! А дотогава го поръчва Негово Величество съпругът ми. Нали така?

— Щъкъ — потвърди Негово Величество.

— Не може приста слугиня да е на една картина с кралските особи! Да беше Бако, пак добре, но това вече е нахалство! Утре ще ми представите картината поправена!

— Ще бъде изпълнено, Ваше Величество. Без никого или с Негово Височество херцог Бако на мястото на дойката?

— Без никого! Какво общо има този... братът на уважаемия ми съпруг, с принцесата?

— Чакай малко де! — прекъсна я кралят. — Алберт винаги хленчи, че ми е роден брат, а го няма на нито една картина с нас...

— Не и на тази! Да беше примерно с нас в лятната градина...

— Добре, нарисувай ни в лятната градина. И с него по същия начин — хем да го има, хем да го няма! Хи-хи-хи!

Старият художник мълчаливо се поклони. След това сбута момчето и двамата понесоха картината обратно към малкото ателие.

— Не е честно — пъшкаше Сират, докато замазваше сянката на дойката. — Толкова старание, и изведнъж — на вята! Заради едно хрумване на кралицата сега трябва да унищожим най-майсторското в картината.

Хамонд присви очи. Бръчиците в ъгълчетата им се размърдаха.

— Старанието никога не пропада. Творенията може да бъдат унищожавани, но живо ли е умението, то ще сътвори нови... Стига си се мусил, оправи по-добре и ухото на котката. А утре ще се заемаме с новата поръчка.

Сират яростно заразбърква боите.

— Не е вярно, учителю! Ако всички най-хубави неща се унищожават, ако не се оставя нищо, с какво ще остане това умение? Ти си единственият, който знае как да нарисува нещо извън картината. Ако сега ни нападнат варвари или съседите и ни убият, това умение ще бъде изгубено завинаги!

— Завинаги? След ден, или година, или сто години някой друг също ще успее да го направи. Ако не бях видял мозайката от цветни камъчета пред колибата на баща ти, сега нямаше да си ми ученик. И може би щеше да го откриеш и сам. А и сигурно нямаш претенциите да си най-гениалният художник, който някога ще се роди? Пък и нито варвари, нито съседи са се събрали пред портите на обсада.

— Но все пак...

— А и защо мислиш, че съм единственият истински майстор? Разгледай внимателно картините в галерията. Ще забележиш много интересни неща.

Този път старецът изписа сам всичко важно. Сират захвърли дрехите на двойката и дърветата наоколо, но му беше забранено да пипа подробностите. Младите крал и кралица стояха наред на лятната градина, тя — наведена над уханно цвете, той — вперил поглед на победител в далечината. Встрани от краля, току зад рамката на картината, се усещаше присъствието на херцог Бако. Откъм страната на кралицата, също току иззад рамката, личеше падналият й бял воал.

— Ако зависеше от мен, никога не бих нарисувал херцога — промърмори Сират, подостряйки внимателно перо за тънки линии. — Заслужава ли такъв човек да стои до Величествата в галерията долу?

— А защо не?

— Но това е кощунство! До портрета на Гарик Благородни — този... този...

— Няма ли така всеки от тях да получи още по-точно оценката, която заслужава?

Сират тръсна глава и захвърли перото и ножа.

— Не става дума за това! Единият е заслужил портрет с достойнството и честта си. Другият — с умилквания около краля и с бичове по гърбовете на тези под него! Да, той може да накара със сила

другите да вършат каквото пожелае. Но ти, учителю, си наследник на едно от Великите изкуства! Не на месари и ковачи.

Хамонд се обърна към ученика си и внимателно остави четката.

— Защо мислиш, че това да си месар или ковач е по-малко изкуство от това да си художник? Че твоят труд е по-благороден и повъзвишен от техния?

— Как защо?!

Майсторът се усмихна, но очите му останаха тъжни.

— Като млад странствувах много. Веднъж пътувах с кораб далече — отвъд морето Океан.

Сират зяпна. Учителят често разказваше за своите пътувания, но никога не беше споменавал за това.

— Оттатък морето Океан ковачите са почитано и уважавано съсловие. Те ни смятат за недостойни да използваме техните творения — така, както ние смятаме чужденците за недостойни да гледат картините на майстори. Любопитството ми обаче нямаше граници, и една вечер сключихме с един млад ковач таен договор — аз ще нарисувам картина за него, а той ще ми покаже какво се прави в техните работилници.

Картината представляваше изгрев над прохода между Кар и Етор, това са две планински долини далеч на север оттук, и върховете около тях са вечно заснежени. Дори учителите ми ме признаваха за равен на тях, а се бях амбицирал, и тя стана по-добра от всичко, което бях рисувал дотогава. Когато я видя, ковачът стоя неподвижен доста време, след което заплака. Така разбрах, че е достоен за нашето изкуство повече от много мои познати... На следващата вечер той донесе в странноприемницата ковашки дрехи и преоблечен така, ме преведе из техните работилници.

Видях неща, които ме потресоха. Видях изковано от метал хилядолистно дърво, при най-малкия полъх на вятъра клоните се огъваха и листата шепнеха странни, но приятни и никога неповтарящи се песни. Видях меч, който блестеше като слънце и с един удар разсичаше на две камък колкото човешка глава, без да получи и драскотина. Видях пиано, което свиреше само, задвижвано от механизми, по-сложни от всичко друго, което съм виждал през живота си. Там имаше огледала от сребро, които правят жената да изглежда красива, и други, които показват истинското лице на човека до теб, зад

колкото и благовидно изражение да е скрито... Затова вече никой не може да ме убеди, че ковашката работа е груба и черна. И сигурно по света някъде има страна, за която не съм и чувал, но където и работата на месарите е също такова изкуство.

Сират захапа устни. Не искаше да се предава толкова лесно.

— Добре. Но за да получи справедлива оценка, херцогът трябва да изглежда какъвто си е. Сега е изобразен като възпитан кавалер и достоен брат на краля.

Хамонд хвърли към него кратък, внимателен поглед. След това се замисли за малко. Когато заговори, гласът му звучеше дяволито.

— Да речем, че Негово Височество херцогът изглежда твърде авторитетно, а това може да не хареса на Техни Величества. Дали няма никакъв начин това да се поправи?

Момчето вдигна палитрата и се зае. Изви леко дръжките на цветята откъм Бако — сега сякаш те се бяха извърнали настрани от него. Леко замазване на линиите в този край на картинаата подсказа самохвален жест, откъснато листо в долния ъгъл — надута и глупава поза. За момент смяташе да добави още нещо, но се отказал.

— Така добре ли е?

— Май нещо не ти е симпатичен Негово Височество — усмихна се побелелият мъж. — Дали случайно грубото му отношение към принцесата през онази вечер, когато той така разсеяно я обърка с картинаата, не ти е повлияло по никакъв начин? Добре де, няма да разпитвам повече... Дай ми сега палитрата, искам и аз да добавя нещо.

Хамонд се наведе над платното и сякаш се преобрази. На мястото на схванатия и болен старец сега стоеше вълшебник, творящ чудеса с едно докосване на четката. Сират виждаше тази гледка десетки пъти на ден, но никога не успяваше да разбере как и защо точно става всичко. Веднъж беше чул придворния писар да казва: „Някои хора стареят като парцили, а други — като катедрали“. Като че ли това беше точната дума — когато хванеше четката, старият му учител изведнъж се превръщаше от едното в другото.

— Забелязва ли се разликата?

Чиракът се вгледа внимателно. Не, като че ли нищо. Какво точно беше оправял учителят? Горните половини на две стръкчета трева бяха откъснати, до тях лежеше мъничко перце, до самата рамка тревата се изправяше след нечие настъпване... следа с формата на...

Захвърленият извън картината воал въщност не беше воал — това беше едра, снежнобяла гъска, подкарвана от приведената кралица!

— Както си спомняш, Нейно Величество разбира от гъски. Вероятно това ще й достави удоволствие... ако го забележи — усмихна се учителят. Очите му заискриха и за момент на Сират му се стори, че вътре в сбръканото, изсушено тяло е скрито момче на неговата възраст. Той се поколеба за момент, преди да се реши да прошепне каквото мислеше:

— Как ли родът на Гарик Благородни, на Дожан Благочестиви, на Росъл Мъдри можа да даде на света хора като Техни Величества?

Хамонд поклати глава, без да протестира срещу оскърблението към кралските особи:

— Родът значи много, но не всичко, момчето ми. Неведнъж в родове на благородни хора са се раждали изверги... както и в родове на изверги — благородни хора. — Той се усмихна, сякаш говореше сам на себе си. — А сега да предадем, че картината е готова!

Сират бързо изтича да потърси дворцовия майордом. Старият художник се загледа подир него. Дяволитата усмивка беше изчезнала — на мястото ѝ се беше появила тъга, жал и някакво недобро предчувствие...

На следващия ден, докато чакаха краля и кралицата в галерията, Сират отново се загледа в картините. Пред него беше портретът на Росъл Мъдри и съпругата му Алина. Никой не знаеше от кое точно царство е пристигнала Алина; легендите на замъка подшушваха, че тя е била принцеса на феите, влюбила се в младия Росъл, и че именно на нея той е дължал мъдростта си. Ако се съдеше по картината, служът сигурно беше верен — Алина наистина беше приказно красива и от лицето ѝ сякаш струеше лунна светлина.

Не по-малко легенди имаше за самия Росъл. Как по-големият му брат се отказал от престола в негова полза заради ума му. Как разпознал кой е истинският стопанин на конете и кой — крадецът им, като накарал един слуга да бие животните пред двамата. Как отгатнал деветте загадки на жреците от Тофу и така ги принудил да разпуснат култа към бога-людоед, без да се стига до война. Как сдобрил градовете Ерия и Авон, които си оспорвали пристанището между тях,

като им предложил да се обединят в един град. Сират беше готов да се размечтае (Росъл беше един от кумирите му), но не искаше отново да бъде изненадан от пристигането на краля и кралицата.

Момчето изведнъж изпита странното усещане, че картината сякаш го притегля да стъпи през рамката в стаята на кралете. Да, изработката на дървото странно напомняше рамка на врата. Освен през високите прозорци по стените на кралската стая, размита светлина падаше сякаш и през отвора на картина, и осветяването на двете фигури подсказваше, че на пътя ѝ има някаква сянка — сянката на този, който стои пред картина и я гледа. Момчето се приближи до платното — засенчването променяше цветовете така, сякаш оттатък има истинска стая. Но как ли художникът е постигнал това странната лунна светлина, струяща от лицето на кралицата, да не се променя?

Шумът от стъпки го предупреди, и той бързо зае мястото си до картина. Вместо да седнат на донесените набързо кресла, Техни Величества я заоглеждаха отблизо.

— Хо-хо-хо! Ама че номер! — изнемогващ кралят, пръскайки слюнки. — Хем го има — хем го няма! Повикайте Бако! Нареждам веднага да се яви тук!

Херцогът дотича скоро, дрънчейки с шпори. Сигурно се беше готвил да излезе на езда.

— Харесва ли ти картина, Алберт? И теб те има, нали се виждаш?

Херцогът измъчено се усмихна, кимайки енергично с глава. Ако наистина можеше мляко да се вкисне от физиономия, сигурно всички поданици на кралството днес щяха да ядат извара, помисли си Сират. Когато обаче срещна погледа на херцога, усети, че те с учителя му ще ядат бой. И то доста.

Кралицата в това време удовлетворено разглеждаше изображението си. Погледът ѝ бавно се плъзна към ненарисувания воал, след което разсеяно се задържа на него. Изведнъж тя се наведе и неволно посегна към мястото до картина, където би трявало да бъде той. Мигновено всички слуги забиха разсеяни погледи в тавана — никой не искаше да бъде хванат, че е зърнал грешката на кралската особа. Сплетените пръсти на Хамонд побеляха. Кралицата погледна към него, след това пак към картина, след това пак към него. Несигурността в това какво е видяла беше ясно изписана на лицето ѝ.

— Прави ми впечатление, че май мислиш нещо недобро на художниците, а, Алберт? — провлачи кралят. Малките му очички внимателно наблюдаваха поведението на херцога.

— Ами, нищо подобно, Ваше Величество...

— Правилно, братко, правилно! Защото ако вземат да отнесат боя, това ще ме разсърди здравата. Такава хубава картина направиха! Ще наредя да я окачат в галерията, заедно с другите. Нека това да бъде официалното ни изображение. Не се ли гордееш — да бъдеш изложен в галерия, където имат място само кралските особи?

— Гордея се, Ваше Величество — изскърца със зъби Бако.

Сират погледна победоносно учителя си. Хамонд обаче изобщо нямаше вид на зарадван — напротив, внезапно беше посърнал.

— Добре тогава. След като всички сме толкова радостни и горди, вече е време да окачим картината. Може би ти би искал да го направиш собственоръчно, братко?

— Позволете на мен, Ваше Величество — намеси се Хамонд. Гласът му леко трепереше.

— А, да. Правото е на майстора. Давай.

Хамонд взе картината и заситни към празното място на стената. Един от слугите бързо притича за дървената подставка. Хамонд стъпи върху нея и посегна да окачи творбата си. Внезапно обаче кракът му се подгъна, той размаха ръце, изтърва картината и с трясък рухна върху нея. Чу се раздиране на платно.

Лицето на краля бавно се наля с кръв. Сякаш някой пълнеше бокал с вино.

— Ай-ай-ай! Такава некадърност! Май вече е време да си потърсим по-млад художник, а, Алберт?

— Точно така, Ваше Величество! — просия лицето на Бако.

— Само че дъртият пръч още не е обучил наследника си както трябва. Дали просто да не го запознаем с бича? Двадесет удара от мен, а?

— И още толкова от мен!

— И от мен също — добави кралицата. Тя все още не беше уверена какво беше видяла, но каквото и да беше то, добре беше за всеки случай да се поналожи дъртакът. Ако онова наистина е било воал, все ще има за какво друго да е.

След боя се наложи да отнесат Хамонд на носилка горе в ателието му. За щастие, при падането не си беше счупил нищо, а и палачът не се беше престарал с бича — заповедта беше старецът да бъде набит, а не убит.

— Някои знахари лекуват с пускане на кръв. Току-виж ми минал артритът благодарение на Техни Величества — помъчи се да се пошегува Хамонд. Лицето му обаче беше изкривено от болка. Момчето превърза криво-ляво раните с чисти парцали, а през нощта на вратата им се почука тихо. Когато Сират я отвори, нямаше никого, но на прага беше оставена паничка целебен мехлем.

— Странно — промърмори Хамонд, разглеждайки паничката. — От тези на дворцовата стража. Но нямам приятели сред тях, поне не такива, които биха рискували да разgneят Техни Величества. Кой ли е? Сират?...

Момчето се беше сгущило под прокъсаното одеяло и тихично хлипаше.

— Какво е тъжното в това да ти помогнат?

— В друго е, учителю. Мислех си... мислех си...

— Кажи!

— Че нещата вървят само към по-лошо! Погледни какви са били Гарик и хората му — благороден владетел начело на хора от желязо! А какъв е кралят ни днес! Утрешният сигурно ще е още по-лош. Какво ни чака? Накъде вървим?

— Кой знае? — отвърна замислено Хамонд.

— Добре е било преди. Днес е зле, утре ще е по-зле, вдругиден — още по-зле. Защо да живеем в такъв свят?

Хамонд не отговори.

Раните заздравяваха бавно, и едва след месец стият художник беше в състояние отново да се заеме с работа. Често обаче кашляше дълбоко и продължително, и после криеше от Сират парчето плат, с което заглушаваше кашлицата... Точно тогава и майордомът им съобщи заповедта на краля — да бъде нарисуван портретът, който ще стои долу в галерията. Без никакви глупости по него и около него.

Поръчението отвори на Сират работа по цял ден. Вчера да тича до пазара и да купи от търговците от север лазурит, днес — да иде заедно с ковача до железните мини, за да събере червен пигмент, утре — да измоли от готвача фъстъчено масло, да стрие пигментите, да забърка боите за картина... А и Хамонд не бездействаше. Постоянно чертаеше с парченце олово по бялото платно линии, слизаше до галерията и оглеждаше с часове бъдещото място на картина, а веднъж доведе главния дърводелец и цял ден уговаряха как точно трябва да изглежда рамката.

Най-сетне една сутрин Хамонд подреди паничките с боя и започна да рисува. Сират помоли да изобрази поне дрехите, но учителят му отказа.

— Ти си още малък. Ще имаш време да изрисуваш една, може би две кралски двойки. А за мен тази е първата и последната. Мисля, че имам правото да нарисувам тази картина сам.

— Поне фона отзад...

— Не, Сират. Тази картина е моят шедъровър. Това, което ще остане от мен. Тя трябва да е това, което съм аз, изцяло и докрай. Разбираш ли ме?

Сират все още беше недоволен, но кимна с глава.

— Добре тогава. Днес Техни Величества са на посещение в Антувал и никой няма да те беспокои. Отиди да разгледаш галерията — знам, че ти харесва.

Новината развесели момчето.

— А какво ще правя утре? Ти не можеш да нарисуваш картина за един ден.

— Трябва. Кралят е поискал утре тя да бъде представена. А и мисля, че това не е толкова непосилна задача.

Сират изгледа стария си учител подозрително, но той нямаше вид като да се шегува.

— Бягай, момчето ми. От тази галерия може да се научи много. И не ме беспокой, докато не се стъмни.

Сират спря пред образите на Росъл Мъдри и Алина. Не беше забравил тайнствената лунна светлина, която не отслабваше от

падането на неговата сянка върху нея. Днес непременно щеше да разбере как е постигнато това чудо.

Той прибула дървената подставка до картината и се качи на нея. След това измъкна от джоба си парченце счупено укращение. Погледнати през половинката стъклено топче, мъничките предмети се виждаха по-големи. Той доближи стъклото до изрисуваната повърхност и се вгледа внимателно.

Под увеличението ясно личаха поръсените по боята прашинки минерал. Бяха твърде дребни, за да се разбере от какво са — може би прах от сиктивански мрамор, може би стрито стъкло, може би счукан планински кристал. Сират се огледа — светлината падаше от два прозореца косо. Той прикри с длани лицето на Алина от двете страни така, че да засенчи непрякото осветление, и лунният блясък изчезна.

Ето го и отговора на загадката! Миниатюрните силно отразяващи прашинки отпращаха падналата отстрани светлина напред. Колко просто! А той беше предполагал, че ще му се наложи цял ден да търси каква ли магия има тук.

Доволен от откритието си, Сират погледна отново лицето на изрисуваната кралица... и изтръпна. Заедно с облака от светлина от него беше изчезнала цялата тайнственост. Сега то беше просто лице на една умна и решителна, но белязана от житейските трудности и... не особено красива жена.

Стреснат, Сират отдръпна ръце. Мигновено лунното сияние, замъгляващо чертите, отново се появи. От картината отново го гледаха величието, мъдростта и тайнствеността, които толкова го бяха впечатлили. Момчето отново приближи ръце — и магията отново изчезна. Кралицата пак стана обикновена жена.

Но това, което наистина порази Сират, беше промяната в лицето на Росъл. С лунната светлина беше изчезнала и мъдростта, която се четеше в очите му. Вместо това сега те гледаха към Алина с послушанието на идиот. Младият художник отчаяно огледа картината още веднъж, след това приближи и отдръпна ръце няколко пъти. Нямаше съмнение — когато ореолът от сияние изчезнеше, от картината го гледаха съвсем различни крал и кралица.

Истинските.

Сират усети как стомахът му се свива на топка.

Това просто беше никаква лоша шега на осветлението. Това просто не можеше да бъде така. Толкова легенди за мъдростта на Росъл и красотата на Алина, толкова скрито възхищение, толкова гордост — и изведнъж... Не, сигурно окото го беше подъгало.

Той отново се приближи и с треперещи ръце засенчи страничната светлина.

Не, Сират, очите не те лъжат. Това е истината.

С изчезването на мъгливия ореол лицата не просто се променяха — показваха се точно такива, каквито са били нарисувани. Ясно си личаха бръщиците около очите на Алина, отпуснатите ъгълчета на устата ѝ, повехналата кожа, започналите преждевременно да посивяват коси — лице на жена, видяла живота откъм грубата му страна. Покорството и мътилката в погледа на Росъл бяха още покрасноречиви. По лицата им беше изписана истинската им история, и дори за момче не беше проблем да я прочете — историята на жена от дребен феодален род, подгонена от врагове, преживяла загуба, мъка, уплаха, отчаяние, минала през бордите на пристанищата и научила се да крои интриги и заговори, открила най-сетне млад принц в дребно кралство, глупав и смахнат, омъжила се за него чрез измама и прилагала хитростта и интригантството си от негово име, за да съхрани и увеличи късмета, подхвърлен ѝ от живота... За окото на младия художник ясно личеше как са били нарисувани истинските им лица, а после мраморният прашец, или каквото там беше, е бил поръсен върху влажната боя, за да скрие зад мъгливото хало истината.

Сират рязко се дръпна назад. Нестабилната поставка се прекатури и той се озова на мраморния под. Болката от натъртването обаче беше никак далечна — всичко в него гореше. Такава лъжа! Толкова мръсна, долна, гадна, подла лъжа! Толкова легенди, толкова обич и почит към мъдростта и красотата на Росъл и Алина, а те... Беше толкова отвратително. Толкова пъти тайно си беше мечтал да бъде мъдър и справедлив като Росъл. А Росъл се беше оказал дори не просто обикновен човек — беше се оказал малоумен! Сират не можеше да се досети за подходящо сравнение. Той се сви на пода и тихичко заплака от яд и мъка.

Най-сетне сълзите му секнаха. Дори ако легендите за Росъл и Алина бяха само измислица, това не значеше, че всичко на този свят е

измама. Момчето вдигна глава и се отправи към портрета на свети Дожан Благочестиви.

И за него имаше не една легенда. Доведените от Гарик били шепа хора сред морето от варвари. За да сплоти кралството, Дожан наредил всички негови поданици да изповядват общата вяра. И тъй като варварите били много пъти повече от кралските хора, нямало как тя да бъде наложена със сила. Тогава Дожан хвърлил всички средства от хазната си за строеж на храмове, за да спечели умовете и сърцата на неверниците, и сам десетки години обикалял страната и разговарял с техните първенци, убеждавал ги и проповядвал словото на вярата. Жена му починала още съвсем млада, и той оставил трона на братовия си син. Немалко от най-красивите катедрали в кралството носеха неговото име...

Сират спря пред портрета и го заразглежда внимателно. Тук нямаше тайнствени ефекти. Нямаше намеци извън картина, нямаше падащи сенки. Нищо особено. Просто портрет на набожен крал, признат за светец след смъртта си.

Изведнъж някакъв странен усет накара момчето да погледне към броеницата в ръката на краля. Не, нищо особено. Или... не! Сянката, която тя хвърляше върху кралската мантия, беше странна. Сират се вгледа внимателно — да, формата на зърната не беше същата. Той извади стъкълцето и го доближи до картина.

Сянката на зърната на броеницата беше сянка на детски черепчeta.

Сират трескаво заразглежда картина. В продължение на няколко минути не забеляза нищо друго, докато погледът му не беше привлечен от иконите на стената зад гърба на Дожан. Момчето довлече поставката, стъпи на нея и се надигна на пръсти. Така можеше да разгледа иконите през стъкълцето. Нямаше обаче нужда от него — от една педя разстояние ясно се виждаше, че трънените венци на светците всъщност са венци на вождове на варварите, а лицата им са широкоскулести и тъмнокожи... Изненадите не свършваха дотук. Метализираните корици на светото писание до лакътя на краля бяха назъбени като плочите на старите машини за измъчване, които ръждясваха в мазето на замъка, провисналите ресни на покривката бяха всъщност въжета на бичове, а купчинката сол до черния хляб на масата имаше подозрителния цвят на арсеник. Сират се вгледа отблизо

в набожната усмивка, и последната му слаба надежда се изпари. Тъничката ѝ линия всъщност заобикаляше едрите мазки, които отдалече се сливаха в нейни ръбове, и се извиваше в израз на подлост и вероломство.

Сират се отдръпна няколко крачки назад. Оттук всичко изглеждаше както преди, но момчето знаеше — приближи ли се достатъчно, отново ще види старателно изрисуваните черти на истинския Дожан. Този, който беше мамил, отравял, измъчвал, за да наложи своето, за да опази властта си. Който, погледнат отдалече, изглеждаше светец — но видиш ли го веднъж отблизо, никога повече не ще се изльжеш.

Забравил за всичко, Сират се хвърли към портрета на Гарик. И преди му беше правило впечатление, че короната не стои съвсем естествено, но го беше отдавал на неумението на художника. Затвори очи и се опита да си представи как би трябало да бъди, но образът му убягваше — нещо упорито не се връзваше. Тогава се качи на поставката, съблече ризката си и прикри с нея короната на Завоевателя.

Идваше му да закрещи, но не можеше. Сякаш заедно с мечтите му някой беше превърнал в пепел и волята му. Лишено от украсенията, от картина го гледаше лицето на славолюбив хитрец, способен на всичко, за да остави името си в историята. Освен на истинско благородство. В очите гореше мания за власт, в ъгълчетата на устата се криеше жестокост, тежките клепачи прогонваха дори най-слабия намек за съвест. Чиракето скочи от подставката и огледа внимателно картината. И тук художникът беше подсказал истината — бялата ивица на килима, на който стоеше кралят, отблизо се оказа път, покрит с човешки кости, а разноцветните ѝ ръбове — купчинки старомодни дрехи на преселници... Достатъчно било просто да забравиш за миг за властта и славата, и ето го истинския Гарик!

Сират подхвана долния край на картината, отдръпна го от стената и пъхна глава зад него. Залепената грамота се виждаше ясно:

С ТОЗИ ДОКУМЕНТ НАЗНАЧАВАМЕ НЕСТЕДИЛ
ОТ АВОН
ЗА НАШ ПРИДВОРЕН ХУДОЖНИК
ДА СЛАВИ И УМНОЖАВА ВЕЛИЧИЕТО НИ

И ДА НИ ХВАЛИ ПРЕД ПОТОМЦИТЕ ГАРИК I — ЗАВОЕВАТЕЛ

Момчето постоя мълчаливо няколко минути. След това се облече и бавно закрачи навън, някъде по-далече от хората.

Луната вече се беше издигнала над кулите на замъка, когато Сират заизкача стълбите към ателието. В края на краищата светът не беше свършил. Легендите, на които той така вярваше, се бяха оказали лъжа, но за него оставаше истината. Художниците, живели преди Хамонд, бяха имали доблестта да покажат каква е била тя, всеки според умението си, макар и завоалирано, макар и под страх от наказание. Както и учителят му щеше да намери начин да каже истината за сегашните крал и кралица — за грубостта, жестокостта и глупостта им, за това как се отнасяха към подчинените си. Сега Сират разбираше как може да са такива — те просто бяха истински потомци на рода си, на Гарик Славолюбец, на Дожан Измамника, на Росъл Малоумния и на другите от галерията долу. Старият художник вече не се беше поколебал да изобрази кралицата като гъсарка, макар и прикрито. Нямаше да се поколебае и сега.

Сират влезе на пръсти в ателието. Учителят му спеше дълбоко. Лунната светлина очертаваше на големия статив обърнатото към стената платно. Значи наистина беше успял да го довърши. Момчето се опита да разгледа картина, но различаваше само неясни форми. Нищо, утре щеше да го види.

На сутринта обаче Хамонд беше станал пръв и беше увил изсъхналата вече картина в голямо парче плат. Всички молби на Сират да я погледне останаха напразни. Двамата отнесоха вързопа в галерията и зачакаха височайшето семейство.

Хамонд се опря на стената между две картини, докато мине поредният пристъп на кашлица. След това се усмихна на ученика си:

— Май днес не ти се броди особено из галерията. Да не би вчера да си се наразглеждал?

Ядът и срамът отново заляха Сират.

— Да. И на Росъл и Алина, и на Дожан, и на Гарик...

— Техни Величества, момчето ми! Може да не ти се иска да назовеш Гарик „Благородни“, но той е и ще си остане Негово Величество... Значи и Дожан? Не бях забелязал.

Момчето тихичко опиша какво е видяло в портрета на Благочестивия.

— Дааа, добри са очите на младите... Не се учудвам особено — наплюнчи и затърка едно петънце боя на ръката си Хамонд. — Придворният писар ми е разказал, че в дворцовите сметки от негово време има описани пари, платени за делви арсеник на търговци от Адера. Не можеше да се научди за какво му е бил нужен — според него Дожан не би тровил дори плъховете...

Думите му бяха прекъснати от тропота на стъпки по коридора. Двама слуги трескаво разстлаха на пода дълга ивица килим пред краля и кралицата.

— Ваши Величества, картина е готова!

Хамонд дръпна платното от картината. В галерията настъпи гробна тишина.

Кралят и кралицата бяха изобразени в двора на замъка. Той, в лъскава броня и с огромен меч със златна дръжка, потегляше на боен поход. Тя — в тъмните дрехи на скръбта от раздялата, но красива като цвете — грееше от надеждата да го види отново жив и здрав. Гледката беше невъзможно да бъде забравена — неговото мъжество, гордост и увереност в победата, и нейната нежност, обич и вярност. Сякаш ангели, и в същото време истински, живи хора.

Сират напълно беше забравил за всичко на света. Това беше най-красивата картина, която беше виждал някога. Беше забравил да гледа с окото на художник, да търси как са положени боите, хвърлени сенките и предадени полутоновете — просто стоеше до учителя си и се възхищаваше. Каменните площи на двора подканяха да стъпиши на тях, златистите лъчи на изгряващото слънце сякашискряха из залата, прохладният и свеж утринен въздух лъхаше откъм изображението. Сега разбираше как онзи ковач е заплакал.

Кралят също беше зяпнал наред с всички останали. По едно време обаче прекрачи напред и застана до картината.

— Приличам ли си?

Лицата на слугите наоколо пламнаха. Този, който носеше креслото на кралицата, се наведе над него и захапа ръба на дървената облегалка. Сират обаче не виждаше нищо смешно — напротив, най-жалкото беше, че шишковият и разплут крал наистина приличаше невъобразимо на красавеца от картината. Беше ужасно да гледаш сравнението между това какво би могъл да бъде кралят и това какво беше.

— Какво ще кажеш, художнико?

— Не подхожда на майстора да дава оценка на творбата си, Ваше Величество — поклони се Хамонд. Насред поклона обаче лицето му се изкриви и той се закашля отново.

— Същият сте, Ваше Величество. Като две капки вода — изсъска кралицата.

— Моята любима съпруга ми се подиграва, естествено — продължи кралят. — Тя не вярва, че наистина си приличам. Толкова зле ли си ме нарисувал, а, майсторе?

— Наистина сте същият, Ваше Величество — отвърна художникът. — Може би сте мъничко по-млад на картината, но със сигурност сте били наистина такъв. И ако се наложи, отново ще бъдете.

— Смееш да ми се подиграваш, а? — възклика кралят. С няколко бързи крачки той прекоси стаята, хвана Хамонд за брадата и го погледна право в очите.

Сират неволно отстъпи назад. Хванаха те, мили учителю. Опита се да си върнеш за боя, и те хванаха.

— Не ви се подигравам, Ваше Величество — отговори спокойно старецът. — Наистина мисля така. Иначе би се усетило в картината.

— А мен пак ме няма! — обади се херцог Бако иззад гърба на слугите.

Лицето на краля се наля с кръв по познатия на Сират начин.

— Марк, бягай и довлечи от мазето онази, ръждивата машина с назъбените плочи. Искам да си поговорим малко с милия ми брат.

— Ъ... аз... аз само се пошегувах... съжалявам, Ваше Величество, не исках да кажа това... просто така, не искам...

— Наистина ли? Добре. Марк, остави. Но заповядвам да ме подсетиш за машината следващия път, когато брат ми заговори за картини. Свободен си, Алберт.

Херцогът изчезна по коридора с такава бързина, сякаш го гонеше цялата кралска армия.

— А сега да продължим с майстора — обърна се отново към Хамонд кралят. — Значи ти наистина мислиш, че съм точно такъв, какъвто си ме изрисувал?

— Да, Ваше Величество. Наистина мисля така — Хамонд го погледна право в очите.

Кралят се ухили доволно.

— А твоят млад ученик? И той ли също мисли искрено, че си приличам?

— Той е в замъка само от три години, и не ви познава достатъчно добре, за да може да разбере приликата, Ваше Величество.

Сират трепереше от страх и за себе си, и за учителя си. Но кралят като че ли се развесели от отговора.

— Закачвай тогава картината, и внимавай! Ако скъсаш и тази, няма да доживееш вечерта.

Хамонд кимна с глава и взе рамката. Този път окачването мина без инциденти. Кралят огледа внимателно платното още няколко пъти и кимна доволно с глава.

— Харесва ми. Най-красивият от всички портрети е. Изглеждам по-добре и от Гарик Завоевателя. Искай сега нещо за отплата.

Хамонд се поклони.

— Коленопреклонно ви благодаря, Ваше Величество, но в момента не ми идва нищо наум. Може ли да го поискам някой друг път?

— Добре — махна с ръка кралят и излезе от залата. Свитата хукна след него.

Сират изгаряше от срам и унижение. Ако кралят се беше опитал да смачка него, той щеше да се противопостави, да го иронизира някак, дори прикрито, дори ако това му струва нов побой. Учителят му се беше уплашил. Беше се огънал, беше се пречупил, беше се предал.

Двамата мълчаливо изкачиха стълбите към ателието си. Сират измъкна изпод парцалите хаван и чукало и се зае да стрива зелен пигмент. Търкаше с такова ожесточение, сякаш вътре в хавана беше кралят. Или Хамонд.

Скоро пигментът стана на фин прах. Момчето го изсипа в мацнатата със зелено кратунка и загреба нова порция. Едва тогава забеляза пълната тишина в ателието. Вдигна глава — старецът седеше на одърчето със скръстени ръце и поглед, отправен някъде в пустотата.

Нещо у Сират се преобърна. Той стисна зъби, за да прегълтне сълзите. След малко запита:

— Учителю, какво ще рисуваме днес?

— Не зная, момчето ми — отвърна тихо стият художник. — Рисува ли ти се нещо? Опитай например техниката от портрета на Росъл и Алина — картина като врата към стая. Отсега нататък ти ще си придворният художник, и ще трябва да умееш всичко и сам.

— А ти, учителю? Няма ли...

— Не, Сират. Вече няма да рисувам. Това беше последната ми картина.

Преди Сират да успее да отговори нещо, на вратичката се почука. Без да чакат отговор, в ателието влязоха принцесата и дойката й.

— Нейно Височество иска да поговори с вас. Да попита дали може да се научи да рисува.

— Само че ти излез. Искам да говоря насаме с Хамонд — обади се принцесата.

Дойката наведе глава и тръгна към вратата. На изхода се обърна и внимателно изгледа стият художник. Той отвърна на погледа, след това измъкна изпод одъра паничката от мехлема.

— Мисля, че трябва да ви върна това, мадам.

Дойката се изчерви и погледна към Мелиса. Момичето също поруменя, и Хамонд потули усмивката в брадата си. Сират се наведе над хавана, за да прикрие своята.

— Питайте спокойно, Ваше Височество... ако, разбира се, наистина сте дошли да разпитвате за рисуването — каза старецът, когато вратата се затвори зад гърба на дойката.

Очите на принцесата проблеснаха с гневен огън.

— Точно затова съм дошла. Искам да зная защо картините ви са пълни с лъжи?

— Как така с лъжи? — втренчи се в нея Хамонд.

— Ей така, с лъжи! Лъжа до лъжа! Толкова пъти съм си мечтала да бъда красива като Алина, като Милда и като другите кралици от

картините. И сега виждам, че и майка ми е нарисувана също толкова красива, а тя не е! Лъжете всички до един! И онези кралици са били грозни, просто такива като вас са ги рисували красиви! Защото баща ми ви храни, и ви е страх да не ви накаже, и затова... лъжете!

Две сълзи се търкулнаха по бузите на Мелиса.

— Всичко е измама! Толкова пъти дойката ми е казвала да се радвам, да бъда добра, за да не погрознявам, а то какво било — трябвало не да си добра, а да си зла, за да те нарисуват красива! Всички лъжете! Защо?

Хамонд се опита да отговори, но пристъпът на кашлица го задави. Сират трепереше — и той мислеше като Мелиса, но въпреки всичко му беше жал за стария му учител. Не искаше да го види победен и наречен лъжец. Остави хавана настрана и се опита да каже нещо, но старецът успя да си поеме дъх и го изпревари.

— Не лъжем, Мелиса. Те наистина са красиви.

Кашлицата отново го надви. Мелиса отвори уста, но погледът му я спря. След дълго, конвултивно хъркане, старецът си пое дъх и продължи:

— Не всеки може да е красив непрекъснато, Мелиса. Ние не сме феи, нито ангели, и живеем в свят, в който има много неприятности и разочарования. Срещат ги дори и Техни Величества, дори повече от нас. И това, че някои от неприятностите и разочарованията си ги създаваме самите ние, не ги прави по-малко загрозяващи. Дори когато ги създаваме от слабост, глупост и неразбиране на човека отсреща или на себе си — и може би особено тогава.

Затова и майка ти често е зла и грозна. Не защото иска да е. Просто тя е жертва на живота и на другите — така, както те понякога са нейни жертвии. И ако тръгнем да търсим кой е пръв и най-виновен, няма да стигнем доникъде.

Истинският път към доброто е друг, Мелиса. Във всеки има красота, смелост, сила и обич. В някои хора повече, в някои по-малко, но ги има. Има ги и в майка ти, и в баща ти. Не съм ги измислил, не съм изльгал. Просто ги извадих изпод пелената на грозотата и злото, за да могат всички — и ти, и те самите, и другите, които ще дойдат отсега нататък — да ги видят, и да разберат, че красота и добро има. И че си струва човек да се бори за тях — в другите и вътре в себе си.

Това е, Мелиса. Не сме те излъгали със Сират. — Хамонд отново се закашля, този път още по-силно и продължително. Парчето плат в ръката му почервя от кръв, и той с усилие изхърка:

— Вярвай ни.

Няколко седмици след този разговор Хамонд си отиде от света. Последното му желание, предадено на краля, беше на негово място да бъде назначен Сират, въпреки че е още малък. И тъй като така или иначе нямаше друг художник, момчето трябваше да се заеме със задълженията на Хамонд.

Изминаха две години. И кралят, и кралицата често искаха да се нарисува по нещо ново, а след посещението си в съседното кралство Римизи се увлякоха по стенописите и стъклописите. Сират беше буквално затрупан от работа и му се налагаше непрекъснато да измисля и учи нови техники.

С едно нещо не се беше примирил — последната картина на Хамонд. Нямаше никога да прости на краля смъртта на стария художник, нито да се примири виновникът за тази смърт да остане за поколенията като истински благородник. Много пъти беше разглеждал картината — за разлика от всички други картини долу, в нея никъде нямаше нито помен от намек какъв е бил кралят всъщност. И Сират беше твърдо решил да я промени, да остави на поколенията истината, както тя е била оставяна преди него — но все не му оставаше време.

И така, докато един ден внезапно из целия дворец не започна гълъчка. Стражи и войници тичаха на различни посоки, чуваха се заповеди, дрънчаха оръжия. Чул врявата отвън, Сират се покатери на един стол и се подаде от прозорчето на ателието си:

— Какво става?

— Напада ни перимският крал! Блокирал е изхода от долината и е на път да обкръжи двореца! Току-що кралят свика военен съвет в приемната зала!

Сират зяпна от учудване.

— Какво мигаш като бухал на слънце? Стягаме се за бой!

Любопитството вкопчи момчето за гърлото. Не можеше да си намери място в тясното ателие. Военен съвет и подготовка за сражение! Това трябваше да бъде видяно на всяка цена!

В приемната зала се влизаше през галерията с картините. Сират грабна няколко четки, кратунка с боя и парче платно и изхвръкна от ателието. Спусна се по стълбите, претича през галерията и се сблъска на входа на залата с двама стражи.

— Не може, момче. Забранено е. Военен съвет.

— Кралят е поискал да рисувам съвета — вдигна четките Сират.
— Да бъде увековечен като пълководец... Попитайте го, ако не вярвате.

Двамата стражи се спогледаха, след това единият махна с ръка:

— Давай, влизай. И по-тихо!

Сират се вмъкна тихичко, просна платното на пода зад столовете и развъртя четките, давайки си вид, че рисува.

— ... шест хиляди техни бойци срещу по-малко от четиристотин наши — докладваше херцог Бако. — Отрязали са ни от главните ни гарнизони и ще ни разбият, преди да получим помощ. Перимският крал се бил заканил да ви плени жив и да ви направи свой личен роб... простете, Ваше Величество, просто ми го предадоха...

Вратата на залата хлопна. Кралицата влезе безцеремонно, огледа всички с поглед на харпия и застана зад гърба на краля.

— Добре, Алберт. Хубави новини ми носиш — отрони кралят. — Значи нямаме никакви шансове?

— Да, Ваше Величество. Вече сме обкръжени. До довечера, най-късно до утре сутринта дворецът ще е в техни ръце.

— Ясно... Всички командири, чакайте ме на двора! Само да си облека доспехите, и идвам да водя отбраната!

Мъжете в ризници кимнаха с глави и заизлизаха. Скоро в залата останаха само кралят, кралицата, Бако и прикрилият се зад облегалката на един стол Сират.

— Ако Негово Величество си мисли за това, за което си мисля аз... — започна с ехидна усмивка кралицата.

— Точно за това си мисли — проломоти Негово Величество. — Вземай моментално Мелиса и няколко най-верни слуги, и да се изнлизваме.

— Значи това за тайнния проход, дето излизал в Аранур, оттатък планината, е истина? — вдигна вежди херцогът. — Защо ли баща ни не ми е казал...

— За да не ми устроиш покушения през него, глупако — изръмжа кралят. — Сега мъквай и идвай с нас, преди войскарите да са усетили, че се измъкваме. Види ли Перим, че ни няма, ще разрови всичко и може да открие прохода и да ни настигне, докато сме още в него. Колкото по-бързо изчезнем, толкова повече шансове имаме да отървем главите. И ти там, ситният, дето мислиш, че си се скрил! Сваляй картина с нас от рамката и я взимай, искам да си я имам.

Сират стана иззад стола и сконфузено тръгна с тях. Излязоха в галерията, той отиде до картина и измъкна от джоба си ножчето за подрязване на четки. Вече посягаше да започне, когато кралят внезапно се обади зад гърба му:

— Стой... Дръпни се.

Сират се отдръпна. Кралят стоеше пред картина и я изучаваше безмълвно. След това внезапно се обърна и закрачи към началото на галерията. Застана пред портрета на Гарик Благородни, след това пред този на сина му Гарик II. Продължи нататък, вглеждайки се за момент във всяка от картините. Пред изображението на Дожан се задържа малко повече, след това продължи — все по-бавно и по-бавно. Накрая отново стигна до последната картина. Спря и бавно наведе глава.

Първа разбра какво става кралицата.

— Ти... ти нали нямаш намерение да... Опомни се! Само ще те убият! Какво ще спечелиш от това, глупак такъв! Не ти ли е мил животът? Давай да се измъкваме, докато можем... Моля те, не го прави! А ние с Мелиса?... Моля те, не ни оставяй!

— И да дойда с вас, няма да съм ви от много полза — бавно отвърна кралят. Лицето му беше посивяло и внезапно остаряло. — Бивш крал трудно се крие. Ще ви е по-лесно без мен.

— Опомни се! Не умирай просто заради една картина, тъпа рисунка на изкуфял дъртак! Срежи я на парчета, щом те държи отвътре, и толкова! Изгори я!

— И какво като я изгоря?... Вземи Мелиса и няколко слуги и бягайте. Аз ще удържа замъка, докато мога. Така ще ви дам малко повече време.

— Но...

— Слуга, доспехите ми!

След десет минути кралското семейство, Сират, дойката на Мелиса и още няколко слуги стояха насреща във владетелската спалня. Кралят повдигна килима и плъзна настрани една плочка от цветната мозайка на пода, след това пъхна ръка в дупката и завъртя нещо. Чу се изщракване и стената вляво се отмести, откривайки черен отвор.

— Взехте ли достатъчно факли? Тунелът е сух и удобен, но е цял ден път пеша в мрака. — Доспехите на краля бяха малки за затъсялото му тулово и стояха смешно и накриво. — Тръгвайте бързо, аз ще затворя прохода след вас. Сбогом, Мелиса, надали ще се видим повече.

Мелиса плачеше, без да може да отговори.

— Сбогом и на теб, мила. Не ми се сърди, и си спомняй за мен.

Кралицата кимна. След това прошепна нещо на ухото на краля. Той се усмихна тъжно, и неочекано за всички я прегърна.

— И аз теб.

Не зная какво е станало по-нататък с тях. Но след десет години под властта на Перимското кралство новозавладените земи въстанили. И когато в битката в Кинатската долина войските на Перим били разбити, на едновременния трон на Гарик се възкачила млада кралица.

И галерията с портрети на владетели била създадена отново. Наложило се да се започне отначало — старите картини били унищожени, освен изображението на последната кралска двойка, запазено кой знае как, а и то било така повредено от влага, мишки, мачкане и непрекъснато пренасяне, че почти нищо не се различавало. Но придворният художник го прерисувал, за да бъде запазено, и с него започнала новата галерия. И тези, които са виждали и двете картини — а те не са много — казват, че двете са много различни, но въпреки това по някакъв странен начин са една и съща картина.

На новата картина например иззад рамката, откъм страната на краля, се усеща присъствието на още някого. Никой не знае защо е изобразен там и кой е; някои твърдят, че това е загиналият в битката водач на въстанието, други — че е жестокият и глупав брат на краля... А тези, които наистина знаят кой е, не отговарят.

Освен това, ако накарате някой, който я е виждал, да ви я опише, то излиза например, че кралят е изображен шишковат, тромав, несръчен и

с доспехи не по мярка, с една дума — плашило. И много от по-старите, които го помнят, твърдят, че наистина е бил такъв — и в добавка безсърден и жесток. Но виждалият картина твърди, че това е само първо впечатление, и че всъщност кралят е нарисуван благороден и безстрашен, както подобава на истински крал. А някои казват, че и това може би е вярно — защото три денонощия удържал замъка си в безнадеждна битка, и отказал да се предаде дори когато му обещали живота и свободата му в замяна.

Също, накарате ли да ви опишат кралицата от картина, получава се, че е с дълъг нос, криви зъби и зъл поглед, по-грозна и от вешница. И по-старите, които я помнят, казват, че е била по-зла и от вешница. Но виждалите картина твърдят, че тя просто на пръв поглед изглежда такава, а иначе е красива и добра. И това също може би е вярно — защото се говори, че в изгнание не се побояла да мине през бордите, за да издържа две деца, дори когато разбрала, че това ще й струва здравето и накрая — живота.

И оценявате ли само по описанията, излиза, че те двамата са били една отвратителна двойка, склучила брак по сметка, и че надали са можели изобщо да се понасят един друг. И може и наистина да е било така, защото малкото живи, които ги помнят, казват същото.

Но тези, които са виждали картина, твърдят, че това не е вярно, и че кралицата и кралят наистина се обичали.

Редактира: Калин Ненов

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на **Моята библиотека** и нейните всеотдайни помощници.

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.